

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Præcedens visio de beatis exponitur, & de statu beatorum nonnulla dicuntur. Sectio IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

vitiis extoro deserit. Deinde Leui sequitur, qui additus, siue assumptus interpretatur, quia qui de peccatis, quae fecit, iam penitentiam exercuit, qui contra vitia pugnavit, ea quae deiecit, qui erga inligentes misericors exiit, de venia iam securus timorem ignis aeterni de mente abiecit, atque in amorem Dei, ac caelestis patriae totus assumitur, usque additur, qui filij Dei nuncupantur,

Genes 30. 18.

Et sunt. Sequitur Issachar, qui merces interpretatur: sed interpretationem huius nominis clarius videbimus, si ea, quae mater Lia eo nascente dixit, ponamus: ait enim, Genes. 30. *Reddidit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo, & idcirco appellavit nomen eius Issachar, id est, merces: caro nostra ancilla nostra debet esse, vir noster Deus noster est: ancillam vero nostram viro nostro damus, si carnem nostram Dei seruitio mancipamus: si eam vigilare, ieiunare, & abstinere compellimus, atque voluptates eius edomamus: Issachar igitur Lia in mercedem datus est a Deo, quia is, qui carnes domant, qui vitia extinguunt, ea merces datur a Deo, ut virtutibus dicentur: & ideo post Issachar Zabulon ponitur, qui habitaculum fortitudinis interpretatur: quis est fortis nisi Deus: de quo Psalmista dicit, Psalm. 23. Dominus fortis, & potens, Dominus potens in praelio: & quid habitaculum fortitudinis, nisi habitatio Dei? in illo enim habitat Deus, in quo fides, patientia, castitas, humilitas, charitas, ceteraeque virtutes commemorantur.*

Psal. 23. 8.

Et quia per operationem virtutum augentur praemia meritorum, Ioseph subsequitur, qui augmentum interpretatur. Benjamin ultimus, imò & superior ponitur, qui filius dexterae interpretatur: dextera namque Patris filius Dei dicitur, & Evangelium loquitur, quia sancti ad dextram Dei ponentur. Electi itaque Dei filij dextera Dei efficiuntur, cum ab hac vita subtrahuntur in caelestibus sedibus collocantur, ubi nihil est sinistrum, sed totum dextrum. Haec enim Ambrosius.

VIII.
Ecclesia in
12 tribubus
significata.

Possumus haec etiam ad Ecclesiam referre. Ipsa enim in Iuda est in fidei confessione fortissima: in Ruben bonis operibus fecunda: in Gad tentationibus, & persecutionibus probata: in Nephtalim charitate dilatata: in Manasse ea, quae ante sunt, obliuiscens: in Simeone Diuinis auditionibus, & reuelationibus illustrata: in Leui caelibatu continentium illustris: in Issachar futurae mercedis expectatione suspensa: in Zabulon Dei ipsius habitaculum: in Ioseph mirabiliter propagata: denique in Benjamin ad dextram sponso collocata.

Præcedens visio de beatis exponitur, & de statu beatorum nonnulla dicuntur.

SECTIO IX.

I. **Q**uanquam, uti diximus, quæ hoc capite à Ioanne traduntur, ad fideles, qui tum ex Iudæis, tum ex gentibus fidem Christi receperunt, ad literam referenda sunt; quia tamen communiter de Sanctis iam Deo frequentibus explicantur, & ab ipsa Ecclesia in festo omnium Sanctorum sanctis iam in caelo Deum videntibus accommodantur, ea quæ expositio minime nobis aduersatur: siquidem iidem sunt qui modò fidem Christi recipiunt, & postea in caelo beantur, non erit abs re præcedentem visionem de beatorum statu interpretari, & iuxta ea, quæ vidit Ioannes, nonnullas eorundem condiciones percurrere, quo eorum mira felicitas illustrior appareat.

II.
Beatorum
multitudo,
& varietas.

Primùm igitur consideranda est beatorum multitudo, simul & varietas: etenim multitudo illis verbis exprimitur: *Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat.* Varietas autem indicatur, cum subiungitur: *Ex omnibus gentibus, & populis, & tribubus, & linguis:* quod quidem ad caelestis illius patriæ gloriam, & præstantiam maximè pertinet: quamuis enim singuli per se Sancti pulcherrimi sint, & admirandi; ipsa tamen omnium multitudo, & varietas multo maiorem pulchritudinem, & excellentiam continet: similem enim ob causam cum Deus in ipsis mundi

mundi incunabulis de singulis creaturis dixisset, quod essent bonæ, tamen cum uniuersas fuit intuitus, non tantum bonas, sed valde bonas appellauit: *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, et erant valde bona.* Genesis 1. Id quod etiam in omni genere rerum pulcherrimarum cernere licet: sed illud admirabilius in tanta Beatorum multitudine, & varietate summam reperiri concordiam, quod non obscure significauit Ioannes, cum addidit, *stantes ante thronum, et in conspectu Agni,* quam consensionem Glossa ordinaria vult fuisse typicè indicatam 3. Regum 6. cum de Cherubin à Salomone rege fabricatis dicitur mensura vna vtriusque fuisse. *Atque has omnes res Beatorum proprietates, multitudinem videlicet, varietatem, & concordiam expendit D. Augustinus in commentariis super Psal. 150. quem totum de Beatis intelligit. Etenim vult Beatos sibi esse expressos in tubis, plautibus, citharis, tympanis, chordis, organis, & cymbalis bene sonantibus: in quibus omnibus multitudo, & varietas cum summa harmonia, concentuque coniuncta reperitur. Habebunt, inquit, etiam tunc sancti differentias suas consonantes, non dissonantes, id est consentientes, non dissentientes, sicut concentus suauissimus fit ex diuersis quidem, sed non a diuersis sonis.* Secundo dicuntur stantes ante thronum, & in conspectu Agni: vbi stare ante thronum primo dicit firmitatem, & stabilitatem gloriæ: secundo gratiam apud Deum, & Agnum, ut ait Pannonius: quemadmodum ij, qui principibus astant, gratiis censentur: tertio ex Richardo de sancto Victore promptitudinem ad parendum diuinis mandatis. Et quidem, quod ad firmitatem spectat, ea explicatur Psal. 147. vbi regius vates ad Hierusalem cœlestem ita loquitur. *Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuam Sion: quoniam confortauit seras portarum tuarum: benedixit sibi etis in te: Qui posuit fines tuos pacem.* Etenim hunc Psalmum multi de cœlesti Hierusalem, & gloria Beatorum, anagogicè interpretantur, voluntque duplici similitudine firmitatem eius fuisse expressam: vna, cum dicitur, *Confortauit seras portarum tuarum:* vt nullus iam hostis eas possit infringere, & cœlesti gloriæ Beatis eripere: altera, cum subiungitur, *Qui posuit fines tuos pacem:* quid enim iam timendum restat illi ciuitati, cui pro finibus, & pro manibus ipsa est pax securissima, & inexpugnabilis tributa? Idem quoque fuit figuratum ex Mosaiico illo tabernaculo, quod quia propter pelles hyacinthinas ipsum cooperientes cœlum à longe aspicientibus representabat, vt auctor est Iosephus lib. 3. antiquitatu cap. 7. iure optimo cœlestis gloriæ symbolum censerè potest iuxta illud Psal. 83. *Quam dilectas tabernaculata Domine virtutum: concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini.* Quemadmodum igitur illud tabernaculum, ex lignis Setim, quæ impuribilia fuisse Hebræi docent, & cedros interpretantur, fuit iussu Domini fabricatum: ita Beatorum gloriæ corruptionis omnino expers est, atque adeo in eodem semper statu in omnem æternitatem firmissima permanens. Eandem firmitatem significat quadrata figura cœlestis illius ciuitatis, quam describit Ioannes Apocal. 21. & primum fundamentum muri, quod dicitur esse Iaspis pretiosa gēma, quæ aduersus timores dicitur esse præstantissima. Verum de his eo loco fultus.

Quod vero attinet ad gratiam, qua valent Beati apud Deum, & Agnum, illud interim sufficiat, quod dicitur Esaiæ 28. *In illa die erit Dominus exercituum corona gloriæ, et sercum exultationis residuo populi sui:* quæ enim maior gratia esse potest, quam Deum ipsum coronam esse pulcherrimam, & sceptrum ornatissimum Beatorum, vt creata omnia ipsos tanquam Reges, ac Principes, imo quasi quosdam Deos, vt potè Deo ipso veluti corona insignitos reuerentur, & obseruent quid enim aliud facerent regni proceres, si cernerent Regem suam ipsum coronam regalem capiti alicuius imponere, quemadmodum contigit Mardocheo

Genesis 1.

Glossa.
3. Reg. 6.

D. August.

Psal. 147. 2.
Firmitas, et
stabilitas glo-
ria.

Iosephus.
Psal. 83. 3.
Apoc. 21.

III.
Esai. 28. 5.
Beati apud
Deum gra-
tia valent.

Esther sexto? Denique dicuntur Beati stare ante thronum quasi paratissimi, & promptissimi ad parendum Deo: etenim eandem ob causam dicuntur milliz millium Angelorum Deo ministrare, & decies centena millia ante thronum eius assistere, Danielis septimo. Ad idemque significandum ab Ecclesia alati, & discalceati pinguntur: quemadmodum docet Dionysius Areopagita capite decimo quinto de caelesti Hierarchia: debet enim obedientia esse alata, & discalceata, id est, ad executionem promptissima. Denique hoc sensu accipiendum est illud Ps. 103. *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis*, id est, qui facit, ut ij, quibus tanquam Angelis, seu nuntiis utitur, sint instar spirituum, id est, ventorum velocissimi, & instar flammæ ignis efficaces. Hunc enim sensum reddidit Paraphrastes Chaldaicus, eum ita transtulit: *Qui facit Angelos suos veloces sicut ventum, & ministros suos fortes sicut flammam ignis*. Scio D. August. in commentariis eius loci, & D. Gregorium homilia trigesima quarta in Evangelia sic literam dispungere: qui spiritus suos facit Angelos, id est, eos qui iam spiritus sunt per naturam, facit Angelos, id est, nuntios per ministerium, eo quod Angelus non sit nomen nature, sed officij. Cæterum accusati vos illos, *Angelos, & ministros* præconstruendos esse à parte subiecti patet ex Græco contextu propter præfixum articulum, ut adnotant Theodoretus, & Euthymius, eandemque lectionem secutus est Tertullianus lib. 3. contra Marcionem, imò & ipse D. Gregorius lib. 11. Moralium cap. 3.

III. Tertiò subiungitur, *Et palma in manibus eorum*, in signum victoriæ, quam de Dæmone, de tyrannis, de morte, denique de vitiis omnibus reportarunt. Nec enim huiusmodi palma ad solos martyres, sed ad omnem quoque Sanctorum cœtum referenda sunt: omnibus enim dixit Christus Matthæi 10. *Non veni pacem mittere, sed gladium*. Et de lectulo Salomonis qui Ecclesiam representat vniuersam, dicitur Canticorum 3. *Leitulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenent gladios, & ad bella doctissimi: vniuscuiusque ens super femur suum*, cur enim Ecclesia militari præsidio vndique cingitur, nisi quia ex omni parte bella consurgunt, quæ non solum fidem, sed etiam reliquas omnes virtutes oppugnant? Itaque de omni Sanctorum genere hunc locum explicauit D. Gregorius homilia decima septima super Ezechielem. *Palmas*, inquit, *in manibus tenere est victoria in operatione remissa, cuius operationis palma ibi retribuetur, vbi iam sine certamine gaudebit*. Nam de statu huius vitæ dicitur Ezechielem cap. 4. *Ante frontes pictura palmarum*. Nec enim dicitur est palma, sed pictura palmarum: nam hic plerumque sanctos viros aspiciamus mira agere, & virtutes multas facere: sed hæc nondum palma sunt, sed pictura palmarum, quia de eis foris ostenditur, quales apud omnipotentem Dominum intus habeantur: quamuis hæc interdum datur & reprobis. Cæterum palma ad aliã vitam reseruatur, vbi sancti sine certamine in perpetuum gaudebunt: quãquam verò omnes sancti palmas manibus in cælo gerent, id tamen præcipue martyribus conuenit, quippe qui difficiliora bella gerant, & multo magis palmas promereantur: de quibus propterea D. Ambrosius serm. 24. accepit illud Exodi 15, cum dicitur Hebræos post aquarum amaritudinem peruenisse ad Heliam, vbi erant duodecim fontes aquarum, & septuaginta palma, docens expressas fuisse Martyrum palmas, quas post passionis amaritudinem consequuntur. *Est*, inquit, *palma Martiris suis ad cibum, vmbrosa ad requiem, honorabilis ad triumphum, semper virens, semper vestita folijs, semper parata victoriæ, at quæ deq non marcescit palma, quia martyrum victoria non marcescit*: iuxta illud Ps. 91. *Iustus vt palma florebit*. Obseruauit autem Hugo Cæcilius in cômmentariis eiusdè Psalmi folia palma esse instar gladij, quæ similitudo duo significat: vnum est gladium ipsum, quo Martyres feriuntur, in palmam, hoc est, summam

Esther 6.
Beatorum
promptitudo
at parendu
Des.
Daniel 7.

Psal. 103. 4.

Paraphrast.
D. August.
D. Gregor.

Theodoret.
Euthym.
Tertullian.
D. Greg.

Beati in gloria
palmas
habent in signum
victoria.

Matth. 10. 34.
Cant. 3. 7.

D. Gregor.

Ezech. 46.

D. Ambros.
Exodi 15.
Martyrum
palmas.

Psal. 91. 13.

VII
Ape

summam felicitatem auadere, alterum palmam gloriæ non nisi gladio, id est, cō-
certatione, & digladiatione comparari iuxta illud Apostoli. *Non coronabitur nisi
qui legitime certauerit.* Ad exprimendam etiam gloriæ Martyrum malum puni-
cum, quod ex patrum sententia propter purpureorum granorum copiam Mar-
tyrum multitudinem significat: quemadmodum, inter alios Beda obseruauit su-
per illa verba Cant. 4. *Sicut fragmen mali punici, ita gena tua: vnum inter omnia po-
ma coronatum est, regalémque coronam præfert ad eam exprimendam gloriæ
coronam, quæ pulcherrima, & pretiosissima Martyribus confertur.*

2. Tim. 2. 5.
Malum puni-
cum martyriū
est symbolum
Cant. 4. 5.

Quartò addit Ioannes. *Sunt antethronum Dei, & seruiunt ei die, ac nocte in templo eius.* V.

Quod ad contextum attinet, verba illa die ac nocte non indicant esse in cælo dierū,
ac noctium vicissitudines, cum aliàs dicat Ioannes nullam ibi noctem esse Apo-
calypsis 21. sed linguæ Hebrææ idiotismo continuationem, & perpetuitatē signi-
ficant absque vlla intermissione, quo sensu dictum est supra c. 4. de animalibus,
quod non habent requiem die, ac nocte dicentia: *sanctus, sanctus, sanctus.* Et

Aposcal. 21.
Aposcalyp. 4.
Psalm. 1. 2.
Esai. 62. 6.

Psalm. 1. *In lege eius militabitur die, ac nocte.* & Esaiæ 62. *Super muros tuos Hierusa-
lem consistui custodes: tota die, & tota nocte in perpetuum non sacebunt.* Præterea quod
dicitur *In templo eius*, allusio est ad ministros templi, & sacerdotes, indicaturque
cælum esse templum, in quo Deus colitur. Ex his iam colligimus magnitudi-
nem suauitatis, & dulcedinis, quæ beati perfunduntur assistendo antè thronum
Dei die, ac nocte, eique seruiendo: siquidem tam diuturna assistendi, & seruiendi
continuatione minimè fatigantur propter summam, quam animo capiunt volu-
ptatem, quam eleganter explicauit Regius vates Psalm. 35. cum dixit: *Inebriabuntur*

Psalm. 35. 9.
Theodoret.
Torrētis com-
paratur.

ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos, quoniam apud te est fons vitæ.
Quem locum Theodoretus quidem retulit ad præsentem spiritualium bono-
rum affluentiam, quam à Deo sancti recipiunt, quæ torrenti comparatur, quòd
instar torrentis in æstate ad tempus fluat, & parum durat, videlicet breui huius
mortalis vitæ decursu. Verùm alij de sempiterna felicitate interpretantur, quam
duplici potissimum de causa torrentem dici volunt, tum propter impetum, & co-
piam: tum quia sicut torrens aquarum vi, & impetu omnia obstacula secum de-
uoluit: ita superna voluptas omnia delectationi contraria in æternum tollit, ac
destruit. Quoniam verò similitudo torrentis, qui citò fluit, videbatur diuturni-
tatem, imò æternitatem beatitudinis euertere, idcirco addit Regius vates.

Quoniam apud te est fons vitæ: quasi diceret: nemo in animum inducat felicitatem
Beatorum aliquando defectorum, eo quòd illam torrentis similitudine expressi,
quia hic torrens ortum habet ex fonte quodam perenni, qui nunquam potest
deficere. D. Augustinus in commentariis huius Psalmi obseruauit verbum illud
Inebriabuntur, docetque eo significari tantam vim dulcedinis, vt quemadmodum
homines, cum vinum immoderatè bibunt, de potestate mentis deturbantur: ita
cum accepta fuerit illa ineffabilis lætitia, humana mens à cælesti illa dulcedine
inebriata, & absorpta quodam modo deficere videatur.

D. August.

Quintò comparatur beatitudo vberissimis pascuis, cum dicitur, *Agnus qui in*

medio throni est, reget illos. Est enim Græcè *ποιμαρεύει*, quod verbum ad pastores per-
tinet: idemque significatur illis verbis, quæ consequuntur: *Deducet eos ad vitæ fon-
tes aquarum*, seu, vt Græcè habetur, ad viuos fontes aquarum, quòd pastorū etiam est:
còsque fontes expetebat Regius vates, cum dicebat Psalm. 41. *Quemadmodum desiderat
ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sicutiuit anima mea ad Deum for-
tem viuum* (sic enim legendū est; non fontem; vt patet ex Hebræis, Græcisq; codici-
bus.) *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei:* Plerique in huius loci expositione

VI.
Psalm. 41. 1.

commemorant illud, ceruum grauatum exerscentibus cornibus, & pilis, caligantibusque oculis serpentem narium afflatu à cauernis extrahere, illumque deglutire: tunc verò vi veneni astuantem ad fontem currere, & potare: itaque proiectis cornibus totum immutari: atque idcirco Dauidem se ceruo conferre, qui haustu antiqui serpentis per peccatum veneno ad fontem misericordiae per penitentiam currat: atque ita ad ipsum Deum tanquam ad omnium bonorum fontem anhelans salutari gratiae potu recreetur.

VII.

Pannonius.

Postremò rectè dicitur, *Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum*: quod miram dulcedinem indicat, ductaque est similitudo, vt vult Pannonius, à matribus, quae paruulos plorantes amplecti solent, blanditijs delinire, eisque lachrymas abstergere, & vbera porrigere. Ita eniñ sanctos, qui ex hac vita plorantes discedunt propter laborum asperitatem, Deus in caelo benignè excipit, & instar

Beatos Deum
instar matris
consolatur.

Esai. 49. 15.

Esai. 66. 13.

Psal. 125. 6.

blandissimae matris consolatur. Eam namque ob causam Deus matri se comparat Esaiæ 49. *Nunquid obliuisci potest mater infantem suum, & non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui.* Et cap. 66. *Quomodo si cui mater blandiatur: ita ego consolabor vos?* Quod autè sancti in hac vita plorare dicantur, quasi à persecutoribus vapulent, demonstrat locus ille Psal. 125. *Euntes ibant, & sicut mittentes semina sua.* Eandem sanctorum in patria consolationem iisdem ferè vrbis praenunciavit Esai. c. 25. *Præcipitabit mortem in sempiternum, & auferet Dominus Deus lacrymam ab omni facie.* Quamquam Euseb. Caesariensis lib. 4. demonstrationis Euangelicæ c. 12. hunc locum Esaiæ interpretatur de redemptione mundi facta per Christum, in qua ait Christum nostrorum peccatorum maculas absterxisse: sed sine dubio potest etiam referri ad statum gloriæ. Cōcinit cum hac Ioannis, & Esaiæ sententia illud, quod ostensum fuit Ezech. c. 10. Nam cum primo capite monstrata ei fuissent illa quadriformia animalia, quorum singula quatuor facies habebat, leonis, hominis, bouis, & aquilæ; decimo tamen capite, vbi eadem visio replicatur, pro facie bouis facies Cherub apparuit: quo fit, vt bouis facies in faciem Cherub conuersa fuerit, certè ad hoc ipsum, de quo agimus, exprimendū: sanctorū enim facies in hac vita mortali facies bouis est in arca laborantis, & ludantis, quæ tamè postea in faciem Cherub pulcherrimam commutabitur, absterxis videlicet lacrymis, deterso puluere, denique mortalitate in immortalitatis gloriam conuersa.

Esai. 15. 8.

Euseb. Caesar.

Ezech. 10.

ARGUMENTVM.

Iam hic incipit tertia visio huius operis. Cum igitur in superioribus Ecclesiae per tyrannos persecutiones ante Constantini tempora fuerint commemoratae, ipsdem per Constantinum compressis Ecclesia pax (quod spectat ad tyrannos) iterum reddita, deinceps narratur eiusdem per haereticos, principesque eorum fautores diuexatio. Hoc igitur capite sigillum septimum aperitur, quo aperto admiranda sanè prodigia Ioanni apparuerunt, quae priusquam explicemus, ipsa imaginaria visio describenda est. Quod igitur attinet ad visionem imaginariam, primum commemorat Ioannes factum fuisse silentium in caelo quasi media hora. Secundo vidit septem Angelos stantes in conspectu Dei, quorum singulis datae sunt singulae tubae. Tertio venit alius Angelus, & stetit ante altare habens thuribulum aureum, cui datae sunt incensa multa, vt offerret ante altare aureum.